

Zdravotnická dokumentace

Radek Polícar

Zdravotnická dokumentace

- Poskytovatel zdravotních služeb je povinen vést a uchovávat zdravotnickou dokumentaci a nakládat s ní podle právních předpisů.

Zdravotnická dokumentace

- Zdravotnická dokumentace je souborem informací vztahujících se k pacientovi, o němž je vedena.

Zdravotnická dokumentace

- Identifikační údaje pacienta
- Pohlaví pacienta
- Identifikační údaje poskytovatele zdravotních služeb
- informace o zdravotním stavu pacienta, o průběhu a výsledku poskytovaných zdravotních služeb a o dalších významných okolnostech

Zdravotnická dokumentace

- údaje zjištěné z rodinné, osobní a pracovní anamnézy pacienta, a je-li to důvodné, též údaje ze sociální anamnézy
- údaje vztahující se k úmrtí pacienta,
- další údaje podle právních předpisů upravujících zdravotní služby nebo poskytování zdravotní péče

Vlastnictví

- poskytovatel zdravotních služeb
- pacient
- zdravotní pojišťovna
- stát

Komu / k čemu slouží?

- pro zdravotnické pracovníky
- pro pacienta
- pro kontrolu
- jako důkazní prostředek
- pro výuku
- pro výzkum
- jako podklad pro vyúčtování zdravotní péče
- pro rozhodování správních úřadů

Právní předpisy

- Úmluva o lidských právech a biomedicíně (č. 96/2001 Sb.m.s.)
- Listina základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb.)
- zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování
- vyhláška č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci

Právní předpisy

- zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
- zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě

Jak se vytváří?

- Zdravotnická dokumentace, včetně jejích samostatných součástí, musí být vedena průkazně, pravdivě, čitelně a musí být průběžně doplňována.

Jak se vytváří?

- Zápisy se provádějí bez zbytečného odkladu.
- Jde-li o poskytování akutní lůžkové péče, zápis o aktuálním zdravotním stavu pacienta se provádí nejméně jednou denně.

Jak se vytváří?

- Za provedení zápisu do zdravotnické dokumentace je odpovědný zdravotnický pracovník nebo jiný odborný pracovník, který pacientovi poskytl zdravotní službu.

Jak se vytváří?

- Zdravotnická dokumentace může být vedena v listinné nebo elektronické podobě nebo v kombinaci obou těchto podob.
- V elektronické podobě je zdravotnická dokumentace pořizována, zpracovávána, ukládána a zprostředkovávána v digitální formě s využitím informačních technologií.

Jak se vytváří?

- Každý zápis do zdravotnické dokumentace vedené v listinné podobě musí být opatřen
 - uvedením data jeho provedení,
 - podpisem zdravotnického pracovníka nebo jiného odborného pracovníka, který zápis provedl, a otiskem razítka s jmenovkou nebo čitelným přepisem jeho jména, popřípadě jmen, příjmení; to neplatí v případě poskytovatele, který poskytuje zdravotní služby vlastním jménem.

Jak se vytváří?

- Každý zápis do zdravotnické dokumentace vedené v elektronické podobě musí být opatřen elektronickým podpisem.
- Samotný zápis obsahuje nezměnitelné, nezpochybnitelné a ověřitelné údaje, kterými jsou
 - datum provedení zápisu,
 - identifikační údaje zdravotnického pracovníka nebo jiného odborného pracovníka, který záznam provedl.

Jak se vytváří?

- Technické prostředky pro vedení zdravotnické dokumentace v elektronické podobě zaručí
 - zabezpečení výpočetní techniky softwarovými a hardwarovými prostředky před přístupem neoprávněných osob ke zdravotnické dokumentaci a
 - vedení evidence všech přístupů ke zdravotnické dokumentaci včetně jejich oprav, změn a mazání.

Jak se vytváří?

- Opravy zápisů ve zdravotnické dokumentaci se provádí novým zápisem.
- Zápis se opatří uvedením data opravy a dalšími uvedenými náležitostmi.
- Původní zápis musí zůstat čitelný.

Jak se vytváří?

- V doplnění nebo opravě zápisu ve zdravotnické dokumentaci na žádost pacienta se uvede datum a čas provedení zápisu a poznámka, že jde o opravu nebo doplnění na žádost pacienta.
- Zápis se opatří podpisem pacienta a zdravotnického pracovníka, který jej provedl.

Jak se vytváří?

- Zdravotnickou dokumentaci lze vést pouze v elektronické podobě za splnění těchto podmínek:
 - technické prostředky použité k uložení záznamů v elektronické podobě zaručují, že údaje v provedených záznamech nelze dodatečně modifikovat; technickými prostředky jsou organizačně-technická opatření, informační systémy, technické zařízení a vybrané pracovní postupy,

Jak se vytváří?

- informační systém, ve kterém je vedena zdravotnická dokumentace v elektronické podobě, eviduje seznam identifikátorů záznamů v elektronické dokumentaci pacientů vedené poskytovatelem a umožňuje jeho poskytování dálkovým přístupem,
- bezpečnostní kopie datových souborů jsou prováděny nejméně jednou za pracovní den,

Jak se vytváří?

- před uplynutím doby životnosti zápisu na technickém nosiči dat je zajištěn přenos na jiný technický nosič dat,
- uložení kopií pro dlouhodobé uchování musí být provedeno způsobem znemožňujícím provádět do těchto kopií dodatečné zásahy; tyto kopie jsou vytvářeny nejméně jednou za kalendářní rok,

Jak se vytváří?

- při uchovávání kopií pro dlouhodobé uchování na technickém nosiči dat je zajištěn přístup k těmto údajům pouze oprávněným osobám a je zajištěna jejich čitelnost nejméně po dobu, která je stanovena pro uchování zdravotnické dokumentace,

Jak se vytváří?

- dokumenty v listinné podobě, které jsou součástí zdravotnické dokumentace a které vyžadují podpis osoby, jež není zdravotnickým pracovníkem nebo jiným odborným pracovníkem, musí být převedeny do elektronické podoby, která se podepíše uznávaným elektronickým podpisem osoby, která převod provedla; dokument v listinné podobě se uchová,

Jak se vytváří?

- výstupy ze zdravotnické dokumentace lze převést do listinné podoby autorizovanou konverzí dokumentů,
- informační systém, ve kterém je vedena zdravotnická dokumentace, musí umožňovat vytvoření speciální kopie uložené zdravotnické dokumentace ve formátu čitelném a zpracovatelném i v jiném informačním systému.

Jak se vytváří?

- Na každém listu zdravotnické dokumentace se uvede jméno, popřípadě jména, příjmení a rodné číslo pacienta, datum narození, není-li rodné číslo přiděleno, dále identifikační údaje poskytovatele zdravotních služeb (název, identifikační číslo), popřípadě název oddělení zdravotnického zařízení.

Jak se vytváří?

- Součástí zdravotnické dokumentace uvedené v příloze č. 1 k vyhlášce o ZD, které jsou jejími samostatnými částmi, obsahují údaje stanovené v této příloze.

Součásti ZD (1)

- Výpis ze zdravotnické dokumentace
- Vyžádání dalších zdravotních služeb (žádanka)
- Zpráva o poskytnutých zdravotních službách

Výpis ze zdravotnické dokumentace

- základní údaje z anamnézy doplněné o údaje nezbytné k účelu, pro který je výpis vydáván,
- informace o posledně zjištěném zdravotním stavu pacienta a rozpis jím užívaných léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a používaných zdravotnických prostředků,
- diagnostický souhrn,

Výpis ze zdravotnické dokumentace

- stručné zhodnocení dosavadního vývoje zdravotního stavu pacienta, včetně reakcí na dosavadní léčbu a dynamiky vývoje výsledků laboratorních a dalších pomocných vyšetření,
- další podstatné informace včetně informací z posudkové péče.

Vyžádání dalších zdravotních služeb (žádanka)

- požadované zdravotní služby a jejich odůvodnění, včetně naléhavosti jejího poskytnutí,
- údaje o posledně zjištěném zdravotním stavu, včetně výsledků laboratorních a dalších pomocných vyšetření,
- údaje o dosavadní léčbě a reakci pacienta,
- pracovní diagnózu,
- stručné zhodnocení údajů z anamnézy, pokud mají souvislost s požadovanými zdravotními službami.

Vyžádání dalších zdravotních služeb (žádanka)

- V případě vyžádání odborných vyšetření spočívajících v laboratorním vyšetření, nebo v použití přístrojového vybavení, zejména ekg, ultrazvuk, rentgen, žádanka obsahuje pouze:
 - požadované zdravotní služby a jejich odůvodnění, včetně naléhavosti jejího poskytnutí,
 - stručné zhodnocení údajů z anamnézy, pokud mají souvislost s požadovanými zdravotními službami.

Zpráva o poskytnutých zdravotních službách

- údaje o zjištěném zdravotním stavu, včetně výsledků laboratorních a dalších vyšetření,
- údaje o dosavadní léčbě a reakci pacienta na ní,
- doporučení k dalšímu poskytování zdravotních služeb, včetně doporučení v posudkové péči.

Součásti ZD (2)

- Písemný souhlas s poskytnutím zdravotních služeb (zdravotních výkonů)
- Záznam o odmítnutí poskytnutí zdravotních služeb (revers)
- Záznam o dříve vysloveném přání
- Záznam o souhlasu s poskytováním informací
- Lékařský posudek

Skartace ZD

- Bez skartace nelze zlikvidovat
- Skartační řízení – min. jednou za 3 roky
- Skartační lhůta
- Skartační znak – V, S, (A)
- Skartační návrh – skartační komise – poskytovatel ZS – (státní oblastní archiv) – zničení
- Zničení – nemožnost rekonstrukce a identifikace obsahu

Skartace ZD

- Skartační plán
 - ZD ambulantní péče – S, 5 let od posledního vyšetření
 - ZD léčba duševních poruch a poruch chování, ochranné léčení – S, 100 let od narození, 10 let od smrti
 - ZD žádanka – S, 5 let od provedení vyšetření
 - ZD lůžková péče – S, 40 let od poslední hospitalizace, 10 let od smrti

Zrušení registrace či zánik ZZ

- Oznámení správnímu úřadu + zabezpečení ZD
- Správní úřad:
 - převezme ZD
 - oznámí tuto skutečnost
 - pořizuje výpisy
 - předá nově zvolenému poskytovateli ZS

Povinnost mlčenlivosti

- ochrana soukromí
- zákaz informovat
- prolomení:
 - souhlas pacienta
 - zákon

Souhlas pacienta

- pacient
 - informace
 - nahlížet do ZD
 - výpisy, opisy, kopie
 - v případě autorizovaných psychologických metod a popisu léčby psychoterapeutickými prostředky má nárok na informace, jejichž obsahem je popis příznaků onemocnění, diagnóza, popis terapeutického přístupu a interpretace výsledků testů

Souhlas pacienta

- Zákonný zástupce
- Výjimka: Jestliže jsou ve ZD zaznamenány takové údaje, z nichž lze vyvodit podezření na zneužívání nebo týrání pacienta nebo ohrožování jeho zdravého vývoje, může poskytovatel omezit zpřístupnění zdravotnické dokumentace zákonnému zástupci, popřípadě oběma zákonným zástupcům, pěstounovi nebo jiné pečující osobě, pokud uzná, že toto omezení je v zájmu pacienta

Souhlas pacienta

- Osoby se souhlasem pacienta
 - informace
 - nahlížet do ZD
 - výpisy, opisy, kopie

Zákonné výjimky

- Zdravotničtí pracovníci poskytující pacientovi zdravotní péči
- Obrana zdravotnického zařízení nebo zdravotnických pracovníků

Zákonné výjimky

- Zajištění péče o pacienta
- Ochrana zdraví pečujících osob
- Informace o aktuálním stavu

- Oznámení úmrtí
- Informace po smrti pacienta

- Prokázání „oprávněnosti“

Zákonné výjimky

- Národní zdravotnický informační systém
- Zdravotní pojišťovny
- Matrika

Zákonné výjimky

- Orgány sociálně-právní ochrany dětí
- Civilní soudy v nesporných řízeních
 - detenční řízení
 - řízení o způsobilosti k právním úkonům

Zákonné výjimky

- Orgány činné v trestním řízení
 - trestní soudy
 - státní zastupitelství
 - Policie České republiky
 - Inspekce Policie ČR, Vojenská policie, Vězeňská služba ČR, BIS, ÚZSI, celní orgány

 - NE: obecní / městská policie

Zákonné výjimky

- Orgány činné v trestním řízení
 - zákaz výslechu
 - souhlas pacienta
 - souhlas trestního soudce
 - obhajoba

Zákonné výjimky

- Orgány činné v trestním řízení
 - povinnost překazit trestný čin (vražda, zabití, těžké ublížení na zdraví, mučení a jiné nelidské a kruté zacházení, pohlavní zneužití, týrání svěřené osoby, ...)
 - povinnost oznámit trestný čin (vražda, těžké ublížení na zdraví, mučení a jiné nelidské a kruté zacházení, týrání svěřené osoby, ...)
 - povinnost k vydání věci, odnětí věci

Zákonné výjimky

- Orgány činné v trestním řízení
 - soudní znalci v oboru zdravotnictví
 - vyšetření duševního stavu obviněného nebo svědka
 - zdravotní stav osoby umístované do cely

Zákonné výjimky

- Orgány činné v trestním řízení
 - pátrání po hledané nebo pohřešované osobě
 - zjištění totožnosti neznámé mrtvoly
 - držitelé zbrojních průkazů
 - výkon trestu domácího vězení

Zákonné výjimky

- Úřady práce
- Správa sociálního zabezpečení, další orgány nemocenského pojištění, zaměstnavatel
- Řidiči – obecní úřad a zaměstnavatel
- Držitelé zbrojních průkazů – Policie ČR a zaměstnavatel

Nahlížení do ZD

- osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání a jiní odborní pracovníci v přímé souvislosti s poskytováním zdravotních služeb, kteří jsou zaměstnanci poskytovatele, a další zaměstnanci poskytovatele v rozsahu nezbytně nutném pro výkon povolání, a dále z důvodu splnění úkolů podle tohoto zákona nebo jiných právních předpisů a při hodnocení správného postupu při poskytování zdravotních služeb

Nahlížení do ZD

- osoby podílející se na výkonu působnosti příslušného správního orgánu v souvislosti s přezkoumáním lékařského posudku podle jiného právního předpisu

Nahlížení do ZD

- osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání
 - pověřené příslušným správním orgánem vypracováním odborného stanoviska k návrhu na přezkoumání lékařského posudku,
 - pověřené příslušným správním orgánem, který převzal podle tohoto zákona zdravotnickou dokumentaci, pořizováním výpisů nebo kopií zdravotnické dokumentace pro zajištění návaznosti zdravotních služeb pacienta,

Nahlížení do ZD

- osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání, které se podílejí na výkonu působnosti správních orgánů, oprávněné k výkonu kontroly v rozsahu jejich pověření podle tohoto zákona nebo jiných právních předpisů a pověřené osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání přizvané ke kontrole v rozsahu jejich pověření,

Nahlížení do ZD

- osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání pověřené zdravotními pojišťovnami k provádění činností v rozsahu stanoveném zákonem o v.z.p.,
- zdravotničtí pracovníci příslušní k posuzování zdravotního stavu pro účely sociálního zabezpečení, zejména nemocenského nebo důchodového pojištění, státní sociální podpory, zaměstnanosti, sociálně-právní ochrany dětí, sociálních služeb, pomoci v hmotné nouzi a úrazového pojištění,

Nahlížení do ZD

- osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání pověřené Státním ústavem pro kontrolu léčiv, oprávněné k výkonu kontroly podle tohoto zákona nebo jiných právních předpisů v rozsahu stanoveném těmito právními předpisy,
- osoby podílející se na evidenci údajů nebo na kontrole sdělování údajů do Národního zdravotnického informačního systému podle tohoto zákona,

Nahlížení do ZD

- soudní znalci ve zdravotnických oborech a osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání, které byly pověřeny vypracováním znaleckého posudku znaleckým ústavem, poskytovatelem nebo zdravotnickým pracovníkem, v rozsahu nezbytném pro vypracování znaleckého posudku pro potřebu trestního řízení nebo pro řízení před soudem podle jiných právních předpisů,

Nahlížení do ZD

- lékaři Státního úřadu pro jadernou bezpečnost v rozsahu stanoveném jiným právním předpisem,
- osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání, které jsou zaměstnanci orgánů ochrany veřejného zdraví, při výkonu státního zdravotního dozoru,

Nahlížení do ZD

- osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání provádějící hodnocení kvality a bezpečí podle tohoto zákona a osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání provádějící externí klinické audity lékařského ozáření podle zákona o specifických zdravotních službách,
- Veřejný ochránce práv v souvislosti s šetřením podle jiného zákona tak, aby byla zajištěna ochrana citlivých údajů třetích osob,

Nahlížení do ZD

- členové delegace Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání nebo členové delegace Podvýboru pro prevenci mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, a to v rozsahu nezbytném pro splnění úkolu vyplývajícího z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána a které upravují činnost výboru nebo podvýboru.

Nahlížení do ZD

- Osoby získávající způsobilost k výkonu povolání zdravotnického pracovníka nebo jiného odborného pracovníka mohou do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi nahlížet v rozsahu nezbytně nutném pro zajištění výuky; to neplatí, jestliže pacient nahlížení prokazatelně zakázal.

Nahlížení do ZD

- Osoby oprávněné nahlížet jsou povinny před nahlédnutím do zdravotnické dokumentace prokázat svou totožnost průkazem totožnosti nebo jiným dokladem obsahujícím fotografii a příslušnost ke správnímu orgánu nebo instituci nebo předložit písemné pověření.

Kopie ZD

- Pokud si osoba, která je oprávněná k pořízení výpisu nebo kopie zdravotnické dokumentace, nepořídí výpis nebo kopii vlastními prostředky na místě, pořídí kopii zdravotnické dokumentace poskytovatel.
- Výpis zdravotnické dokumentace pro tyto osoby poskytovatel pořídí pouze v případě, je-li to účelnější než pořízení kopie, a to po dohodě s oprávněnou osobou.

Kopie ZD

- Poskytovatel pořídí výpis nebo kopii zdravotnické dokumentace
 - pro osoby uvedené v § 65 odst. 1 do 30 dnů od obdržení žádosti pacienta nebo jiné k tomu oprávněné osoby,
 - pro osoby uvedené v § 65 odst. 2 písm. b) až k) v rozsahu nezbytném pro splnění účelu nahlížení do 15 dnů od obdržení písemné žádost,
 - pokud nebyla dohodnuta jiná lhůta.

Kopie ZD

- Pokud poskytovatel není schopen oprávněným osobám zajistit nahlížení do zdravotnické dokumentace, pořídí pro ně kopii zdravotnické dokumentace do 5 dnů ode dne, kdy oprávněné osobě sdělil, že nahlížení do zdravotnické dokumentace nelze zajistit, jestliže nebyla dohodnuta lhůta jiná. Za pořízení kopie nelze požadovat úhradu.

Kopie ZD

- Poskytovatel, který pořídil výpis nebo kopii zdravotnické dokumentace, může požadovat
 - úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s pořízením výpisu nebo náklady vynaložené na pořízení kopie zdravotnické dokumentace; ceník za pořízení výpisu nebo kopie zdravotnické dokumentace musí být umístěn na místě veřejně přístupném pacientům,

Kopie ZD

- za jejich odeslání úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s jejich odesláním,
- nestanoví-li jiný právní předpis jinak nebo není-li hrazeno pořízení výpisu nebo kopie z veřejného zdravotního pojištění.

Kopie ZD

- V případě, že je zdravotnická dokumentace vedena pouze v elektronické podobě, má pacient nebo jiná oprávněná osoba právo nahlížet dálkovým přístupem nebo na pořízení její kopie na technickém nosiči dat, který si určí, nebrání-li tomu technické možnosti poskytovatele; to neplatí, požaduje-li listinnou podobu.

Nahlížení / kopie ZD

- Každé nahlédnutí do zdravotnické dokumentace nebo pořízení jejích výpisů nebo kopií (s výjimkou nahlédnutí podle § 65 odst. 2 písm. a) a odst. 3) se do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi zaznamená.
- Obdobně se postupuje, jestliže byly oprávněnému subjektu poskytnuty bez souhlasu pacienta údaje nebo jiné informace vztahující se k osobě pacienta.

Odpovědnost a sankce

- Trestní právo
 - Neoprávněné nakládání s osobní údaji
 - Padělání a vystavování nepravdivých lékařských zpráv, posudků a nálezů
 - Poškození a zneužití záznamu na nosiči informací
 - Ublížení na zdraví z nedbalosti

Odpovědnost a sankce

- Správní právo
 - přestupky
 - správní delikty
 - podle zákona o zdravotních službách
 - podle zákona o přestupcích
 - podle zákona o ochraně osobních údajů
 - podle zákona o archivnictví a spisové službě

Odpovědnost a sankce

- Občanské právo
 - náhrada škody
 - ochrana osobnosti

Odpovědnost a sankce

- Pracovní právo

Děkuji za pozornost!

Mgr. Radek Polícar

Ústav sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví
Lékařská fakulta Masarykovy univerzity
Kamenice 5, 625 00 Brno
policar@med.muni.cz